

Відокремлений структурний підрозділ
«Кіцманський фаховий коледж Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

для практичних занять
з дисципліни

ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

спеціальності Агрономія

ОПП Організація і технологія ведення

фермерського господарства

ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ ГРУПИ ТО-41

Викладач Андрій БІЛЯР

Кіцмань

Заняття 1

Тема. Земельні ресурси аграрних підприємств та ефективність їх використання

Визначення показників рівня інтенсивності та економічної ефективності використання землі, виявлення шляхів їх поліпшення.

Таблиця 1

Структура земельних та сільськогосподарських угідь за звітний рік

Групи і види угідь	Площа, га	Структура, %	
		земельних угідь	с-г угідь
Загальна земельна площа	1727,83	100	-
1.в т.ч.: - с-г угіддя	1582,63	91,60	100
з них: - а) рілля	1496,52		94,56
- б)сіножаті	33,70		2,13
- в)пасовища	52,41		3,31
- г)багаторічні насадження	-		
2.Ліси і чагарники	-		
3.Ставки і водоймища	132,0	7,64	
4.Інші земельні угіддя	13,2	0,76	

Висновки:

Таблиця 2

Аналіз показників економічної ефективності використання сільськогосподарських угідь

№	Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення(+,-)
Вихідні дані:				
1.	<i>Загальна земельна площа</i>	1977,38	1712,63	-
	а)с-г угіддя - всього, га	1831,13	1582,63	
	в т. ч.- рілля, га	1628,52	1496,52	
	- сіножаті,га	79,69	33,70	
	- пасовища, га	122,92	52,42	
2.	<i>Валовий вихід продукції рослинництва, ц:</i>			
	- пшениця озима	16622,40	20681,60	+
	- кукурудза	14862,00	18363,2	
	- ярий ячмінь	15480,0	4759,20	
3.	<i>Затрати на вирощування, тис.грн.:</i>			
	- пшениця озима	1470,96	4164,64	
	- кукурудза	2022,72	3315,18	
	- ярий ячмінь	2098,49	1122,32	
4.	<i>Поголів'я тварин, гол.:</i>	1645	1486	
	- молочне стадо ВРХ	372	396	
	- тварини на вирощ. і відгодівлі	1034	960	
	- свині	239	130	
5.	<i>Валовий вихід продукції тварин., ц:</i>			
	- валовий надій молока	19958,40	18653,20	
	- приріст ВРХ	2180,40	1892,40	
	- приріст свиней	172,80	197,20	
6.	<i>Затрати на виробництво, тис.грн.:</i>	6752,52	10737,6	

	- молоко ВРХ	4356,00	7175,04	
	- приріст ВРХ	2205,12	3200,88	
	- приріст свиней	191,40	361,68	
7.	Валова продукція с-г, тис. грн..	17877,60	18102,00	
	- ВП рослинництва, тис. грн.	6672,92	6479,84	
	- ВП тваринництва, тис. грн.	11204,68	11622,16	
8.	Товарна продукція всього, тис.грн.	9613,56	8567,88	-
9.	Валовий дохід, тис.грн.	19021,60	10236,00	-
Визначити показники:				
1.	Вироблено на 100 га ріллі, ц/га:			
	- пшениця озима (2р/1р *100)			
	- кукурудза			
	- ярий ячмінь			
2.	Вироблено на 100 га с-г угідь:			
	- молока (5р/1р*100)			
	- приріст ВРХ			
	- приріст свиней			
3.	Одержано на 100 га с-г угідь:			
	- валової продукції, тис. грн. (7р/1р*100)			
	- товарної продукції, тис. грн. (8р/1р*100)			
	- валового доходу, тис. грн. (9р/1р*100)			

Висновки:

Таблиця 3

Динаміка складу і структури земельних угідь

№	Види земельних угідь	Минулий рік		Звітний рік		Відхилення	
		га	% до підс-у.	га	% до підс-у	га	% до підс-у.
	Загальна земельна площа	1977,38	100	1712,63	100		
1	С-г угіддя – всього	1831,13	92,6	1582,63	92,41		-
	з них рілля	1628,52	82,36	1496,52	87,38		+
	сіножаті	79,69	4,03	33,70	1,97		-
	пасовища	122,92	6,21	52,42	3,06		-
	багаторічні насадж.						
2	Ліси і чагарники	23,25	1,18	15	0,88		-
3	Ставки і водоймища	53,0	2,68	25	1,46		-
4	Інші земельні угіддя	70,0	3,54	90	5,25		+

Визначити показники рівня і ефективності використання землі у господарстві.

Таблиця 4

Показники	Шифр показника	Розрахунки	Дані по господарству
1. Площа с.-г. угідь, га	1		1720
в т. ч. площа ріллі, га	2		1680
зернових культур, га	3		547
2. Виробництво м'яса всього, ц	4		114
в т. ч. свинини, ц	5		29
птиці, ц	6		11
а) молока, ц	7		10933
б) яєць, тис. шт.	8		—
3. Валова продукція с.-г. всього, тис. грн.	9		1770
в т. ч. рослинництва	10		94,0
4. Валовий дохід, тис. грн.	11		156,43
5. Чистий дохід, тис. грн.	12		62,02
Визначення показників:			
1. Рівень використання землі			
а) виробництво м'яса на 100 га с.-г. угідь, ц ($4p/1*100$)			
б) молока на 100 га с.-г. угідь, ц ($7/1*100$)			
в) свинини на 100 га ріллі, ц ($5/2*100$)			
г) птиці на 100 га посіву зернових ($6/3*100$)			
д) яєць на 100 га посіву зернових ($8/3*100$)			
е) виробництво валової продукції на 1 га с.-г. угідь ($9/1$)			
2. Ефективність використання			
а) одержано валового доходу на 1 га с.-г. угідь ($11/1$)			
б) чистого доходу на 1 га с.-г. угідь ($12/1$)			

Висновки:

Заняття 2

Тема. Трудові ресурси і продуктивність праці в с.-г.

Визначення показників забезпеченості трудовими ресурсами та ефективність їх використання. Визначення рівня продуктивності праці по господарству загалом, окремих галузях, видах продукції.

Таблиця 5

Наявність робочої сили та затрати праці в господарстві «Веселка»

Категорії працюючих	Минулий рік	Звітний рік	Звітний рік у порівнянні з минулим роком, (+, -)	Звітний рік у порівнянні з минулим роком, %
1	2	3	$4=3-2$	$5=3c*100/2c$
Чисельність працівників, осіб	199	200	+1	
в т.ч. - в рослинництві, осіб	50	73		
- в тваринництві, осіб	149	127	-	
З них: - керівники	7	7		
- спеціалісти	34	31	-	
- прац. осн. виробництва	147	152	+	
В т.ч. – трактористи	29	28		
- комбайнери	2	2		
- водії вантажн. автомобілів	18	24		

- оператори маш. доїння	17	13		
Працівники підсобн. промисл. підпр.	2	2		
Прац. торгів. і громад. харчування	2	2		
Працівники на буд. господ. способом	7	6		
Затрати праці, люд.-год.	330472,80	346263,60		
в т.ч. - в рослинництві, люд.-год.	109056,00	100416,00		
- в тваринництві, люд.-год.	221416,80	245847,60		
Валова продукція с-г, тис. грн..	17877,60	18102,00		
- ВП рослинництва, тис. грн.	6672,92	6479,84		
- ВП тваринництва, тис. грн.	11204,68	11622,16		

Висновки:

Таблиця 6

Використання трудових ресурсів та продуктивність праці

№	Показники	Праців-ник и рослин-ниц тва	Праців- ники тварин-н ицтва	Всього
1.	Чисельність працівників, осіб	73	127	
2.	Відпрацьовано людино-годин, всього	100416,00	245847,60	
3.	в т.ч. на 1 працівника	1376,56	1936,81	
4.	Нормативний робочий час, людино-годин	1800	1800	1800
5.	Коефіцієнт використання трудових ресурсів			
6.	Вартість валової продукції с.-г., тис.грн.	6479,84	11622,16	
7.	Виробництво валової продукції одним працівником, тис.грн.			
8.	Виробництво ВП за 1 людино-годину, тис.грн.			

Висновки:

Таблиця 7

Аналіз продуктивності праці

№	Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхи- лення
1.	Валова продукція с-г - всього, грн.	17877,60	18102,00	
	в т.ч. ВП рослинництва, грн..	6672,92	6479,84	
	ВП тваринництва, грн..	11204,68	11622,16	
2.	Чисельність працівників, осіб	199	200	
3.	Затрати праці - всього, люд.-год.	330472,80	346263,60	
	в т.ч. в рослинництві, люд.-год.	109056,00	100416,00	
	в тваринництві, люд.-год.	221416,80	245847,60	
4.	Вартість ВП з розрахунку на 1 працівника, грн. (п.1 : п. 2)			

5.	ВП з розрахунку на люд-год.- всього, грн.(п.1 : п.3)			
	в т.ч. ВП рослинництва, грн.			
	ВП тваринництва, грн.			

Висновки:

Таблиця 8

Аналіз показників продуктивності праці (натуральних)

№ п / п	Продукція	Вироблено продукції, ц	Затрати праці всього люд.-год.	Вироблено продукції за 1 люд.-год.	Затрачено праці на 1 ц продукції
1	валовий надій молока, ц	15918,18	33427,8		
2	приріст ВРХ, ц	84,49	922,56		
3	приріст свиней, ц	40,33	76,8		

Висновки :

Заняття 3

Тема. Капітал підприємства. Виробничі засоби.

Визначення показників забезпеченості, розміру, стану, руху та ефективності використання основних фондів. Визначення показників ефективності використання оборотних фондів. Визначення показників ефективності використання інвестицій та оцінювання рівня ризику реалізації інвестиційного проекту.

Таблиця 9

Склад і структура основних засобів виробництва

№	Основні засоби	Минулий рік		Звітний рік	
		тис. грн.	структура , %	тис. грн.	структура, %
1.	ОВЗ всього, тис.грн.	10553,43		9692,7	
2.	В т.ч. – будівлі	987,42		850,80	
3.	- споруди	13,64		14,11	
4.	- передавальні пристрої	65,21		67,39	
5.	- машини і обладнання	1489,60		1476,40	
6.	- інвентар та інструмент, транспорт	7962,37		7260,40	
7.	- робоча худоба	0,00		0,00	
8.	- багаторічні насадження	0,00		0,00	
9.	- інші основні засоби	35,19		23,60	
	Разом:		100		100

Завдання 2. Визначити показники економічної ефективності використання виробничих засобів.

Методичні вказівки:

1. Фондозабезпеченість – відношення середньої вартості основних засобів с/г призначення до площі с/г угідь

$$\Phi_3 = \text{Оз} / \text{П}$$
2. Енергозабезпеченість – відношення наявних енергетичних засобів (к.с.) механічних двигунів, робочої худоби та ін. (Еп) до площі ріллі (Пр)

$$\text{Ез} = \text{Еп} / \text{Пр}$$
3. Фондоозброєність праці – обчислюють діленням середньорічної вартості основних засобів Оз на середньорічну кількість працівників Рс

$$\Phi_0 = \text{Оз} / \text{Рс}$$
4. Енергоозброєність праці – відношення середньорічної кількості енергетичних потужностей (Еп) до середньої кількості працівників, зайнятих у виробництві (Рс)

$$\text{Ео} = \text{Еп} / \text{Рс}$$
5. Електроозброєність праці – обчислюють діленням спожитої за рік кількості електроенергії (кВт.год.) на середньорічну кількість працівників.
6. Фондовіддача – відношення вартості валової продукції Вп, валового доходу або чистого доходу до середньорічної вартості основних виробничих засобів (Оз)

$$\Phi_в = \text{Вп} / \text{Оз} \quad \Phi_в = \text{ВД} / \text{Оз} \quad \Phi_в = \text{ЧД} / \text{Оз}$$
7. Фондомісткість – обчислюється діленням середньорічної вартості основних виробничих засобів до вартості валової продукції

$$\Phi_м = \text{Оз} / \text{Вп}$$
8. Умовний строк окупності – відношення вартості основних засобів до прибутку.
9. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів

$$\text{Ко} = (\text{Вр} + \text{Мв} - \text{Вс}) / \text{Зо},$$

де, Вр – виручка від реалізації продукції,

Мв – вартість молодняка, переведеного в основне стадо, грн.

Вс- виручка від реалізації основного стада, грн.

Зо – середньорічні залишки оборотних засобів, грн.

Таблиця 10

Аналіз показників економічної ефективності використання виробничих засобів

№ п/п	Показники	Дані по господарству
1.	Вартість основних виробничих засобів, тис.грн.	10553,43
2.	Енергетичні потужності, к.с.	41747,00
3.	Електроенергії, кВт-год.	406800,00
4.	Площа с-г угідь, га	1831,13
5.	Посівна площа, га	1628,52
6.	Середньорічна чисельність працівників, осіб	199
7.	Вартість ВП, тис.грн.	18102,00
8.	Прибуток, тис.грн.	1182,24
	<i>Розрахувати:</i>	
А	Фондозабезпеченість господарства	

Б	Енергозабезпеченість	
В	Електрозабезпеченість	
Г	Фондоозброєність праці	
Д	Енергоозброєність праці	
Ж	Електроозброєність праці	
Е	Фондовіддача	
З	Фондомісткість	
К	Умовний строк окупності	

Висновки :

Завдання 3. Визначити показники економічної ефективності використання оборотних засобів.

Таблиця 11

Аналіз показників економічної ефективності використання оборотних засобів

№	Показники	Дані по господарству
1.	Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	17048,4
2.	Вартість молодняка, переведеного в основне стадо, тис.грн.	2203,20
3.	Виручка від реалізації основного стада, тис. грн.	2215,80
4.	Середньорічні залишки оборотних засобів, тис. грн.	8306,40
	<i>Розрахувати:</i>	
1.	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів ($K_o = (B_p + M_v - B_c) / Z_o$)	
2.	Тривалість обороту днів ($365 / K_o$)	

Висновки :

Завдання. Визначити забезпеченість нормативами оборотних засобів у господарстві «Веселка».

Таблиця 12

Нормативні оборотні засоби	Наявність, тис.грн.			% забезпеченості нормативними оборотними засобами
	За нормативом	Фактично на кінець року	Відхилення (+,-)	
1. Виробничі запаси				
Молодняк тварин і тварин на відгодівлі	120351	103596		
Корми	28150	28582		
Насіння	8846	9908		
Запасні частини	2069	1549		

Тверде паливо	965	317		
Міндобрива	2323	5204		
Тара і тарні матеріали	1240	847		
Будівельні матеріали	935	1027		
Разом				
2.Незавершене виробництво	35092	43157		
3.Витрати майбутніх періодів	600	720		
4.Готова продукція	2600	4867		
5.Розрахунки з заготівельними організаціями	956	3042		
6.Інші засоби	2086	22327		
Всього				

Висновки :

Завдання 1. Розрахувати показники окупності капітальних інвестицій

Умова: У корівнику встановлено транспортер для роздачі кормів. Затрати по встановленню транспортера склали 3124977 грн.. За рік в корівнику одержано 3262 ц молока. Собівартість 1 ц молока до встановлення транспортера становила 842,20 грн., після встановлення 512,50 грн. Затрати праці відповідно: 11 люд.-год. та 8 люд.-год.

Визначити:

А) сума економії витрат

$$E = (Зн - Зс) \times O = (512,5 - 842,2) \times 3262 = -1075481,4 \text{ грн.}$$

Б) строк окупності

$$T_o = K : E = 3124977 / 1075481,4 = 2,9 \text{ року}$$

В) ступінь зниження витрат виробництва

$$Cз = (Зн - Зс) : Зс = (512,5 - 842,2) / 842,2 = -0,39 \text{ грн. на кожній гривні зекономили 39 копійок}$$

Г) ступінь зниження затрат праці:

$$Cп = (Пн - Пс) : Пс = (8 - 11) / 11 = -0,27 \text{ год. на кожній годині зекономили 27 хвилин}$$

Умовні позначення: **Е** – загальна економія витрат; **Зн** – собівартість 1ц нова; **Зс** – собівартість 1ц стара; **О** – обсяг виробництва; **То** – термін окупності; **К** – сума капітальних інвестицій; **Сз** – ступінь зниження витрат виробництва; **Сп** – ступінь зниження затрат праці; **Пн** – затрати праці на 1ц нові; **Пс** – затрати праці на 1ц старі.

Висновок:

Заняття 4

Тема. Науково-технічний прогрес та інноваційна діяльність підприємств

Визначення показників рівня, результату та економічної ефективності інтенсифікації господарства та його окремих галузей.

Таблиця 13

Показники рівня, результативності та економічна ефективність інтенсифікації с.-г. виробництва

№ п/п	Показники	Дані по господарству
	<i>Вихідні дані:</i>	
1	Площа с.-г. угідь, га	1582,63
2	У т.ч. рілля, га	1496,52
3	Середньорічна вартість основних виробничих фондів с.-г. призначення, тис.грн	9692,7
4	Середньорічне поголів'я корів, гол.	396
6	Середнє поголів'я свиней, гол.	130
7	Виробничі витрати, всього, тис.грн	8866,00
8	Виробництво молока, ц	18653,20
9	Виробництво м'яса, всього, ц	1892,40
10	Валова продукція, тис.грн.	18102,00
11	Валовий дохід, тис.грн.	10236,00
	<i>Рівень інтенсифікації:</i>	
1	Вартість ОФ на 1 га с.-г. угідь, тис.грн.	
2	Поголів'я ВРХ, гол. на 1 га с.-г. угідь	
3	У т.ч. корів, гол. на 1 га с.-г. угідь	
4	Свиней на 100 га ріллі, гол	
5	Виробничі витрати, тис.грн	
	<i>Результати інтенсифікації:</i>	
1	Вироблено на 100 га с.-г. угідь молока, ц	
2	Вироблено на 100 га с.-г. угідь м'яса, всього, ц	
3	У т.ч. свинини на 100 га ріллі, ц	
4	Валової продукції, тис.грн	
5	Валового доходу, тис.грн	
	<i>Ефективність інтенсифікації:</i>	
	Окупність витрат виробництва на 100 грн виробничих витрат, грн.:	
1	Валової продукції, грн	
2	Валового доходу, грн	
	Виробничі витрати на 100 грн. виробництва:	
4	Валової продукції, грн	
5	Валового доходу, грн	

Висновки :

Заняття 5

Тема. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрного підприємства.

Визначення показників використання енергетичних ресурсів, рівня механізації виробничих процесів підприємства. Визначення показників ефективності використання тракторів, комбайнів і вантажних автомобілів.

Таблиця 14

Розрахунок рівня механізації виробничих процесів

Виробничі процеси	Господарство «Мрія»			Господарство «Веселка»		
	Всього голово-місць	В т.ч. механізовано	Рівень механізації, %	Всього голово-місць	В т.ч. механізовано	Рівень механізації, %
<i>Ферми ВРХ:</i>						
Подача води у приміщен.	400	400		400	380	
Роздача кормів	400	320		400	330	
Прибирання гною	400	310		400	340	
Доїння корів	372	350		396	362	
<i>Свиноферми:</i>						
Подача води у приміщен.	250	187		200	192	
Роздача кормів	250	205		200	180	
Прибирання гною	250	195		200	130	

Висновки:

Таблиця 15

Розрахунок рівня механізації виробничих процесів

Виробничі процеси	Господарство «Мрія»			Господарство «Веселка»		
	Загальний обсяг	В т.ч. механізовано	Рівень механізації, %	Загальний обсяг	В т.ч. механізовано	Рівень механізації, %
Посів, га	145	145		212	212	
Міжрядне рихлення, га	145	145		212	212	
Внесення гербіцидів, га	76	35		126	120	

Прополка та проріджування посівів, га	145	72		184	67	
Перевірка посівів, га	145	56		68	-	
Збирання коренів, га	145	145		212	212	
Навантаження коренів, т	50750	-		91160	80125	

Висновки:

Завдання 3. Визначити показники забезпечення та використання енергетичних ресурсів.

Таблиця 16

№	Показники	Господарство «Мрія»	Господарство «Веселка»
1	Посівна площа	713,59	699,18
2	Середньорічна чисельність працівників, осіб	56	54
3	Виробництво ВП, тис.грн.	4383	4195,2
4	Енергетичні потужності, к.с.	9060	9912
	<i>Визначити:</i>		
6	Енергооснащеність, к.с. (4р/1р)		
7	Енергоозброєність, к.с. (4р/2р)		
10	Енерговіддача, грн. (3р/4р)		
11	Енергоємність, к.с. (4р/3р)		

Висновки:

Завдання. Розрахувати кількість спеціальних машин для заготівлі сіна (звітний рік)

Таблиця 17

Машини	Марка	Норматив кількості машин на 100га для		Площа, га	Кількість машин для обробітку площі	
		збирання розсипного сіна	пресування сіна		збирання розсипного сіна	пресування сіна
1	2	3	4	5	6=5x3:100	7=5x4:100
Косарка	КДП-4	3	3	286		
Граблі	ГВК-6	2	2			
Волокуша	ВУ-400	8	-			
Прес-підбирач	ПС-1,6	-	3			
Візок-підбирач-укладач	ГУТ-2,5	-	3			

Транспортувальник штабелів	ТШН-2, 5	-	4			
Навантажувач фронтальний	ПФ-0,5	2	2			
Повітропідігрівач	ВПТ-60 0	3	-			
Комплект повітропроводів	-	3	-			
Станок заточувальний	ЗСО-1	1	1			

Висновок:

Завдання. Розрахувати потребу в тракторах

Таблиця 18

Марка трактора	Площа оранки стерні, га	Норма виробітку за зміну, га	Коефіцієнт змінності	Термін роботи, днів	Виробіток за день, га	Виробіток за період роботи, га	Потреба у тракторах, шт.
1	2	3	4	5	6=3x4	7=6x5	8=2:7
ДТ-75		6,6	1,3	8			
К-700		10,6	1,2	4			
Т-150		6,4	1,1	7			
МТЗ-80		4,0	1,3	3			
К-701		11,1	1,2	5			
Всього:		-	-				

Висновки:

Заняття 6

Тема. Спеціалізація, концентрація та інтеграція в сільськогосподарському виробництві.

Визначення виробничого напрямку аграрних підприємств, їх розміру та рівня спеціалізації. Визначення показників економічної ефективності спеціалізації конкретного підприємства та його галузей.

Завдання 1. Визначити структуру товарної продукції, встановити головні галузі. Зробити висновки про доцільність даної спеціалізації, дати пропозиції щодо змін спеціалізації.

Таблиця 17

Вид продукції	Товарна продукція у «Веселка», тис.грн.	Структура товарної продукції, %	Ранжирований ряд
Пшениця	1375,42		
Ячмінь	189,23		

Жито	77,21		
Соя	18,63		
Квасоля	24,51		
Горох	7,29		
Кукурудза на зерно	192,86		
Цукрові буряки	566,54		
Картопля	12,94		
Морква	6,57		
Буряк столовий	8,65		
Капуста	14,66		
Ротунда	6,23		
Перець болгарський	4,12		
Смородина	18,23		
Малина	5,55		
Ожина	2,98		
Яблука	465,18		
Груші	78,65		
Ягоди	4,96		
<i>Разом по рослинництву</i>	3080,41	100	
Молоко	1236,68		
М'ясо ВРХ	986,34		
М'ясо свиней	664,2		
М'ясо птиці	12,6		
Яйця	6,8		
Мед	22,46		
Приплід свиней	16,89		
Приплід ВРХ	19,82		
<i>Разом по тваринництву</i>			
Всього по господарству			

Висновки:

Завдання 3. Розрахувати показники економічної ефективності спеціалізації.

Таблиця 18

Галузі і види продукції	Виручка від реалізації прод. у мин.році тис.грн.	Собівартість реалізованої прод. тис.грн.	Прибуток (збиток) від реалізації продукції тис.грн
Пшениця	1246,2	866,4	
Ячмінь	122,5	98,6	
Жито	38,24	32,24	
Соя	26,98	21,86	
Квасоля	21,31	19,23	
Горох	6,99	5,99	
Кукурудза на зерно	145,6	85,69	
Цукрові буряки	561,51	398,86	
Картопля	1,12	0,90	
Морква	4,64	4,02	
Буряк столовий	6,88	6,69	
Капуста	12,41	11,96	
Ротунда	4,52	4,06	
Перець болгарський	3,88	3,68	
Смородина	15,36	14,86	
Малина	4,98	4,63	
Ожина	1,77	1,25	
Яблука	576,68	432,86	
Груші	34,39	30,38	
Ягоди	8,16	5,69	
<i>Разом по рослинництву</i>			
Молоко	1578,64	1375,25	
М'ясо ВРХ	988,89	935,21	
М'ясо свиней	788,24	764,65	
М'ясо птиці	10,98	8,67	
Яйця	6,3	6,02	
Мед	19,68	18,46	
Приплід свиней	14,63	14,23	
Приплід ВРХ	16,86	16,51	
<i>Разом по тваринництву</i>			
Всього по господарству			

Висновки :

Заняття 7

Тема. Витрати підприємства. Собівартість продукції.

Визначення структури собівартості окремих видів продукції рослинництва і тваринництва та оцінювання її динаміки. Обчислення собівартості основних видів продукції рослинництва, тваринництва, допоміжних і промислових виробництв.

Таблиця 19

Аналіз структури собівартості

№ п/п	Статті витрат	Сума тис.грн..	% до підсумку
1	Виробнича собівартість ячменю, тис.грн.:	421,2	
2	1)прямі матеріальні витрати	253,2	
3	З них:	0	
4	Насіння та посадковий матеріал	50,4	
5	Мінеральні добрива	0	
6	Нафтопродукти	96,24	
7	Оплата послуг і робіт сторонніх організацій	16,8	
8	Решта матеріальних витрат	89,76	
9	2)прямі витрати на оплату праці	84	
10	3)інші прямі витрати та загальновиробничі витрати - всього	84	
11	З них:	0	
12	Амортизація необоротних активів	28,8	
13	Відрахування на соціальні заходи	24	
14	Решта інших прямих та загальновиробничих витрат	31,2	
	Всього затрат		100

Висновок:

Завдання.

Обчислити собівартість одиниці озимих зернових культур (зерна, зерновідходів, соломи).
Умова: валовий збір зерна 54200 ц, зернових відходів 1100ц із вмістом 50% повноцінного зерна, соломи 78000ц. Загальна сума витрат складає 11550804 грн., в т.ч. на збирання соломи 385200грн.

Хід розв'язку.

1. вміст зерна у зерновідходах: _____
2. загальна кількість повноцінного зерна: _____
3. сума виробничих витрат на зерно: _____

4. собівартість 1 ц зерна: _____
5. собівартість 1 ц зерновідходів: _____
6. собівартість 1 ц соломи: _____

Завдання.

Обчислити собівартість одиниці продукції скотарства (1 ц молока і 1 голови приплоду).
Умова: витрати на утримання молочного стада 6160432грн., одержано молока 38503ц, приплоду 95%, поголів'я корів 685гол.

Хід розв'язку :

1. Кількість кормо-днів: _____
2. Собівартість одного кормо-дня: _____
3. Собівартість одного теляти: _____
4. Вихід телят : _____
5. Затрати на утримання телят : _____
- 6 Затрати на молоко: _____
7. Собівартість 1 ц молока: _____
8. Собівартість 1 голови приплоду _____

Висновок :

Завдання.

У кооперативі «Колос» середньорічне поголів'я курей-несучок - 825гол. Несіння яєць на 1 курку-несучку на рік 210 штук. Вихід курячого посліду від усього поголів'я на рік 5т, нормативно-розрахункова ціна 1т - 203,20грн. Затрати на утримання, включаючи вартість побічної продукції – 2045784грн. Визначити:

- 1) Валовий вихід яєць від усього поголів'я _____
- 2) Вартість посліду _____
- 3) Затрати на утримання без вартості побічної продукції _____
- 4) Собівартість 1тис.шт. яєць _____

Завдання. Собівартість капусти включає такі статті витрат: оплату праці у сумі 14021 грн., корми – 15011 грн.; амортизація приміщень – 3022 грн.; поточний ремонт – 9032 грн.; роботи і послуги – 1400 грн.; інші (водопостачання, електропостачання, страхові платежі) – 2003 грн.; загальновиробничі і загальногосподарські витрати – 2011 грн. Визначити

загальну суму витрат, структуру собівартості; встановити трудомістка чи матеріаломістка продукція.

Заняття 8

Тема. Ціноутворення в системі АПК. Система оподаткування.

Визначення середньої реалізаційної ціни на сільськогосподарську продукцію. Розрахунок оптових і роздрібних цін на продукцію у різних галузях.

Завдання 1. Розрахувати ціни на продукцію та послуги.

Визначити гуртову ціну, роздрібну ціну, структуру роздрібною ціни, якщо повна собівартість виробу – 40грн., рівень рентабельності витрат – 20%, податок із додаткової вартості – 6грн., націнка посередницьких організацій – 5грн., торгова надбавка – 15% до відпускної ціни посередників.

Хід розв'язку:

1. Прибуток $P_p = P/C \times 100$; $P = P_p \times C : 100$ _____
2. Гуртова ціна _____
3. Ціна з націнкою _____
4. Розмір торгової надбавки _____
5. Ціна з надбавкою _____
6. Роздрібна ціна _____

Висновки:

Завдання 2. Розрахунок ціни підприємства-виробника

Таблиця 20

№	Показники	Озима пшениця	Озимий ріпак	Цукрові буряки	Молоко	Жива маса ВРХ
1	Повна собівартість 1 ц, грн..	420	595	980	766	3500
2	Норма прибутку, %	24	26	18	23	28
3	Сума прибутку, грн..					
4.	Оптова ціна 1 ц, грн..					
5	ПДВ на 1 ц, грн.. (20 % від оптової ціни), грн..					
6.	Роздрібна ціна, грн..					

Висновки:

Завдання 3. Розрахувати рівень товарності продукції окремих видів та по господарству в цілому.

Таблиця 21

Вид продукції	Вироблено у госп-ві «Мрія» у мин.році, тис.грн.	Реалізована продукція, тис.грн	Рівень товарності,%	Ранжиро ваний ряд
Пшениця	1871,41	1246,2		
Ячмінь	186,22	122,5		
Жито	47,21	38,24		
Соя	28,63	26,98		
Квасоля	26,51	21,31		

Горох	7,23	6,99		
Кукурудза на зерно	190,85	145,6		
Цукрові буряки	561,51	561,51		
Картопля	13,92	1,12		
Морква	6,54	4,64		
Буряк столовий	8,61	6,88		
Капуста	14,61	12,41		
Ротунда	6,25	4,52		
Перець болгарський	4,17	3,88		
Смородина	16,23	15,36		
Малина	6,58	4,98		
Ожина	2,56	1,77		
Яблука	665,28	576,68		
Груші	38,65	34,39		
Ягоди	9,96	8,16		
Разом по рослинництву				
Молоко	1636,68	1578,64		
М'ясо ВРХ	1086,34	988,89		
М'ясо свиней	864,2	788,24		
М'ясо птиці	12,8	10,98		
Яйця	6,3	6,3		
Мед	22,25	19,68		
Приплід свиней	16,54	14,63		
Приплід ВРХ	19,31	16,86		
Разом по тваринництву				
Всього по господарству				

Висновки:

Завдання 2. Вплив якості продукції на результати від реалізації

Таблиця 22

№	Показники	Одиниця виміру	Зерно пшениці озимої
1	Реалізовано в фізичній вазі	ц	4162
2	Відхилення від базисних кондицій в % по:		
2.1	засміченості	%	7
2.2	вологості	%	2
3	Відхилення від базисних кондицій в центрах по:		

3.1	засміченості (ряд. 1 • ряд. 2.1) : 100	Ц	
3.2	вологості (ряд. 1 • ряд. 2.2) : 100	Ц	
4	Залікова вага (ряд. 1 – (ряд. 3.1 + ряд. 3.2))	ц	
5	Ціна 1 ц при базисній кондиції	Грн.	309,6
6	Реальна виручка по заліковій вазі (ряд. 4 • ряд 5)	Грн.	
7	Умовна виручка по фізичній вазі (ряд 1 • ряд 5)	Грн.	
8	Втрати внаслідок пониження якості:		
8.1	в центнерах (ряд. 1 – ряд. 4)	ц	
8.2	в гривнях (ряд. 7 – ряд. 6)	Грн.	
9	Втрати на 1 ц реалізованої продукції (ряд.8.2 : ряд1)	Грн.	

Висновки:

Заняття 9

Тема . Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності підприємства.

Визначення показників економічної ефективності виробництва за підприємством та окремих видів продукції рослинництва і тваринництва. Визначення економічної ефективності окремих технологічних заходів, застосування нової техніки і технології.

Завдання 1. Визначити показники економічної ефективності виробництва озимої пшениці

Таблиця 23

№	Показники	Од.вим.	Господарство «Мрія»	Господарство «Веселка»
<i>Вихідні дані:</i>				
1.	Посівна площа	Га	589,00	609,26
2.	Валовий збір	Ц	33205,65	21470,60
3.	Реалізовано зерна	Ц	11605,65	7970,40
4.	Виробничі витрати	Грн.	8965525,5	6226474
5.	Заграти праці	Люд.-год.	92975,82	66558,86
6.	Ціна реалізації 1ц зерна	Грн.	510	540
<i>Визначити показники економічної ефективності виробництва озимої пшениці</i>				
А	Урожайність (2р:1р)	ц/га	56	35
Б	Трудомісткість (5р:2р)	Люд.-год./ц	2,8	3,1
В	Собівартість 1ц продукції (4р:2р)	Грн./ц	270	290
Г	Виручка від реалізації зерна (3р*6р)	Грн.	5918881	4304016
Д	Прибуток від виробництва зерна (Г-4р)	Грн.	-3046644	-1922458
Ж	Рівень рентабельності (збитковості) виробництва зерна (Д:4р*100%)	%	-33,98	-30,88

Висновки:

Таблиця 24

Завдання 2. Визначити показники економічної ефективності виробництва молока

№	Показники	Од.вим.	Господарство «Мрія»	Господарство «Веселка»
Вихідні дані:				

1.	Середньорічне поголів'я корів	Гол.	372	396
2.	Валовий надій	Ц	19958,40	18653,20
3.	Реалізовано молока	Ц	17814,00	19411,48
4.	Вміст жиру у молоці	%	3,7	3,8
5.	Виробничі витрати на молоко	Грн.	14769216	14176432
6.	Затрати праці	Люд.-год.	55860,00	53760,00
7.	Реалізаційна ціна 1ц молока	Грн.	940	960
Визначити показники економічної ефективності виробництва молока				
А	Надій молока на 1 корову(2/1)			
Б	Затрати праці на 1ц молока (6/2)			
В	Собівартість 1ц молока (5/2)			
Г	Кількість реалізованого молока базисної жирності (базисна жирність 3,4%) (4р/3,4)*3р			
Д	Виручка від реалізації молока (Г*7р)			
Е	Прибуток (Д/5р)			
Ж	Рівень рентабельності виробництва молока (Е/5р)*100			

Висновки:

Завдання 3. Приріст урожайності озимої пшениці становив: за рахунок нової технології виробництва 2%, за рахунок внесених добрив 1%, за рахунок високої врожайності сорту 1,5%. Урожайність за останні 3 роки склала 42,4 ц/га; 44,6 ц/га; 43,88 ц/га. Визначити середньозважену урожайність за останні 3 роки та нормативну урожайність.

Приріст урожайності

Середньозважена урожайність

Приріст урожайності

Нормативна урожайність

Заняття 10

Тема. Економіка основних галузей сільського господарства.

Визначення показників економічної ефективності та рівня рентабельності окремих видів продукції рослинництва, тваринництва та переробки продукції.

Таблиця 25

Аналіз рентабельності (звітний рік)				
Види продукції	Виручка від реалізації продукції тис.грн.	Собівартість реалізованої продукції тис.грн.	Прибуток (+)збиток(-) від реалізації продукції, тис. грн.	Рівень рентабельності, %
А	1	2	3=1-2	4= $\frac{3 \times 100\%}{2}$
пшениця озима	1438,64	1015,04		
кукурудза	1592,98	1455,36		
ярий ячмінь	218,36	157,6		
озимий ячмінь	526	480,3		
соя	2396,88	2030,56		
овес	1124,64	969,92		

інша продукція рослин.	94,08	62,32		
М'ясо ВРХ, тис.грн.	7439,12	6330,96		
свині, тис.грн.	307,92	256,08		
Молоко, тис.грн.	7417,44	7045,44		
Мед, тис.грн.	2,16	435,84		
Інша прод. тварин., тис.грн.	10,08	13,2		

Таблиця 26

Аналіз виробничих показників розвитку рослинництва

С-г культури	Площа, га		Урожайність, ц/га		Валовий збір, ц		Відхилення (+, -)		
	М. р	З. р	М. р	З. р	М. р	З. р	Площа, га	уро-жайність, ц/га	вало-вий збір, ц
пшениця озима	515,32	562,00			16622,4	20681,60			
кукурудза	316,00	336,00			14862,0	18363,2			
ярий ячмінь	367,00	130,32			15480,0	4759,20			
озимий ячмінь	131,20	110,00			5728,32	4169,20			
соя	177,60	269,20			3008,40	3384,00			
овес	121,4	89,00			4594,99	2872,80			

Висновки:

Таблиця 27

2. Розрахувати показники рентабельності виробництва по господарству

№	Показники	Дані по господарству
1.	Прибуток, тис. грн.	403,4
2.	Середньорічна вартість основних і оборотних фондів	8593,8
3.	Плановий прибуток	70173
4.	Планова собівартість	221048
5.	Чистий дохід	338,4
6.	Затрати виробництва	1666,6
1.	Визначити: Рентабельність виробництва в цілому по господарству: - по відношенню до виробничих фондів (норма прибутку) - по відношенню до собівартості реалізованої продукції (рівень рентабельності)	
2.	Норма рентабельності	
3.	Рівень виробничої діяльності	

Норма прибутку = % відношення прибутку до середньорічної вартості основних і оборотних фондів.

Норма рентабельності = % відношення планового прибутку до планової собівартості.
Рівень виробничої діяльності = % відношення чистого доходу до затрат виробництва.

Висновки: